

Till Stadsbyggnadsnämnden

Med utgångspunkt i de visioner som lyfts fram i strukturplanen för Lövholmen meddelar Gröndals Intresseförening följande synpunkter

Vision; Lövholmen ska vara en unik stadsdel med en egen identitet där industrihistoria och hållbarhet är viktiga parametrar.

Lövholmen är värd att uppmärksammas som vitalt industriområde i Stockholms tidiga industrihistoria.

Framför allt, vi har ju här ett enastående tillfälle att utnyttja det faktum att betydande rester av Kolsyrefabriken fortfarande finns kvar. De – tillsammans med Cementas anläggning – anger i hög grad områdets tidigare industriella karaktär. Istället för att riva Kolsyran bör delar av processindustrins spännande kolonner och rörsystem restaureras och även fortsättningsvis få resa sig mot höjden som uttrycksfull symbol för Lövholmens tidigare historia.

Kanske kunde även någon av Cementas silos bevaras och göras om för bostadsändamål. Det finns många exempel på liknande situationer där bevarande- och förnyelseintressen har kunnat förenas i hållbara lösningar.

Lövholmen och områdena kring sjön Trekanten delar en spännande och gemensam kultur- och industrihistoria. B.la. Stadsmuseet och ABF arrangerar guidade vandringar som uppmärksammar detta. För framtida boende i Lövholmen kommer det att finnas "yttre gränder" att uppleva och undersöka i det utökade nätverk som områdena invid Trekanten utgör.

Vi föreslår att denna gemensamma kultur- och industrihistoria uppmärksammas och tillgängliggörs. En lösning skulle kunna vara en permanent utställning någonstans i Lövholmen. En annan möjlighet vore att – i ett gemensamt koncept – samordna historiska nedslag om Lövholmen-Trekanten och på strategiska ställen sätta upp informationstavlor som berättar denna historia.

Vision; Stadsdelen ska vara varierad avseende möjliga aktiviteter, funktioner och service för alla året runt.

För att kunna tillgodose parametrar som medger en god boende- och livskvalité bör nyproduktion av bostäder inte överskrida den gräns när denna kvalité inte längre kan upprätthållas.

- Även om planeringen av skolor idag övergripande bedrivs inom ramen för SamS vill vi ändå i detta forum lämna följande synpunkter.

I första hand vore det önskvärt om Lövholmens hela behov av elevplatser för grundskolan (årskurs 1-9) tillgodoses inom själva området. Dels därför att eleverna ska slippa resvägar, dels därför att behovet av skolor i regionen är stort. Tidigare erfarenheter pekar dessutom på att behovet av skola återkommande underskattas.

Om inte hela behovet av elevplatser bedöms vara möjligt att tillgodose på Lövholmen bör det först och främst beredas plats för yngre elever. Det är lättare för äldre elever att förflytta sig till andra skolor utanför området. Argumentet mot att etablera en skola för lägre årskurser i Lövholmen har tidigare varit att man vill undvika att utsätta yngre elever för de bullerstörningar som en omlokalisering av Cementas verksamhet skulle föra med sig. Men detta gällde ju tidigare när planen var att Lövholmen skulle byggas etappvis. Om hela Lövholmen byggs och etableras samtidigt uppstår inte dessa problem.

- För att stärka demokratin och understödja föreningslivet är det viktigt att det kommer att finnas tillgång till samlingslokaler på området.
- Framkomligheten på Lövholmsvägen och andra vägar i närområdet kommer att bli

ansträngd till följd av ett stort antal nya boende i Lövholmen och Gröndal. Viktigt att kapaciteten för b.l.a. kollektivtrafik och räddningstjänst säkerställs på dessa vägar.

- Tummen upp för att en gräns för husens höjd sätts utifrån krav på mikroklimatet och den goda skalan.
- Behovet av grönt och parker kan inte nog understrykas!

Vision; Stadsrummen ska ha en mänsklig skala och samtidigt hög exploatering

I ett par av koncepten i strukturplanen för en mänsklig skala lyfts Lövholmens såväl beroenden som möjligheter fram i interaktionen med omliggande områden. Vi har tidigare pekat på Lövholmen som del av ett större kultur- och industrihistoriskt sammanhang (se ovan). Ett annat exempel är Lövholmens delaktighet i det omliggande park- och sjösystemet. Här skulle ett samband kunna upprättas om en bro för gående byggs över Lövholmsvägen. En bro som skulle kunna fungera som en "kantzon" mellan boende och rekreativa möjligheter. I samband med detta vill vi understryka den betydelse Trekanten som rekreationsområde kommer att få för det framtida Lövholmen.

I ett annat koncept för den mänskliga skalan understryks vikten av att det ska skapas goda förhållanden för solljus. Vi instämmer i detta. Bra att dessa behov verkar tillgodoses, framför allt vid vattnet

Vision; Förhållandena för gång-, cykel och kollektivtrafik ska vara goda.

Möjliggör pendelbåtstrafik och utöka den turtäthet som gäller idag

Vision; Husen ska vara vackra över tid. Aktiva bottenvåningar med en god detaljering

Bygg inga "lådor". Undvik platta tak och färgerna grått, vitt och svart. Se till att husen har burspråk och varierande balkonger. Förebild skulle kunna vara S:t Eriks området vid nya Nämndhuset.

Vision; Den nya strukturen ska ge en bra helhet och bra kopplingar.

Bra med sammanhängande strandpromenader. Helst bör dessa inte anläggas på bekostnad av vattenspegeln.

En målpunkt längs kajen, t ex där en framtida pendelbåt lägger till, skulle kunna etableras. Där skulle caféer, kanske en saluhall och varför inte den ovan föreslagna utställningen om Lövholmens kultur- och industrihistoria kunna rymmas. Denna skulle kunna bli till en "entré" till Lövholmen ifrån vattnet.

I stadsrumsnätverket "Loopen" omfamnas de existerande kulturhistoriska byggnaderna. Låt dessa byggnader influera nybyggnationen och gör spännande övergångar. Kanske kan inspiration för detta finnas i hur man utformat Lilla Essingen?

Denna skulle kunna fungera som en "entré" ifrån vattnet, där kanske en saluhall, caféer och varför inte den ovan föreslagna utställningen om Lövholmens kultur- och industrihistoria skulle kunna rymmas.

Bra med gröna områden, både för boende och för att förstärka ekosystemtjänster i den nord-sydliga korridoren.

Gröndals Intresseförening

Lennart Sundin (ordf), Göte Boström, Per-Erik Hägerström, Anders Idberg,
Monika Idberg, Kjell Johansson, Arne Kriström, Erik Moström